

॥ ઓં શ્રીપરમાત્મને નમઃ ॥

॥ અથ તૃતીયોઽધ્યાયઃ ॥

॥ કર્મ યોગઃ ॥

અર્જુન ઉવાચ

જ્યાયસી ચેત્કર્મણસ્તે મતા બુદ્ધિર્જનાર્દન ।

તત્કિં કર્મણિ ઘોરે માં નિયોજયસિ કેશવ ॥ ૩-૧॥

વ્યામિશ્રેણેવ વાક્યેન બુદ્ધિં મોહયસીવ મે ।

તદેકં વદ નિશ્ચિત્ય ચેન શ્રેયોઽહમાપ્નુયામ્ ॥ ૩-૨॥

શ્રીભગવાનુવાચ

લોકેઽસ્મિન્ દ્વિવિધા નિષ્ઠા પુરા પ્રોક્તા મયાઽનઘ ।

જ્ઞાનયોગેન સાઙ્ખ્યાનાં કર્મયોગેન યોગિનામ્ ॥ ૩-૩॥

ન કર્મણામનારમ્ભાત્ નૈષ્કર્મ્યં પુરુષોઽશ્વતે ।

ન ચ સન્ન્યસનાદેવ સિદ્ધિં સમધિગચ્છતિ ॥ ૩-૪॥

ન હિ કશ્ચિત્ક્ષણમપિ જાતુ તિષ્ઠત્યકર્મકૃત્ ।

કાર્યતે હવશઃ કર્મ સર્વઃ પ્રકૃતિજૈર્ગુણૈઃ ॥ ૩-૫॥

કર્મેન્દ્રિયાણિ સંયમ્ય ચ આસ્તે મનસા સ્મરન્ ।

ઈન્દ્રિયાર્થાન્વિમૂઢાત્મા મિથ્યાચારઃ સ ઉચ્યતે ॥ ૩-૬॥

ચસ્ત્વિન્દ્રિયાણિ મનસા નિયમ્યાઽરભતેઽર્જુન ।

કર્મેન્દ્રિયૈઃ કર્મયોગમ્ અસક્તઃ સ વિશિષ્યતે ॥ ૩-૭॥

નિયતં કુરુ કર્મ ત્વં કર્મ જ્યાયો લ્લકર્મણઃ ।
શરીરયાત્રાઽપિ ચ તે ન પ્રસિદ્ધ્યેદ્દકર્મણઃ ॥ ૩-૮॥

યજ્ઞાર્થાત્કર્મણોઽન્યત્ર લોકોઽયં કર્મબન્ધનઃ ।
તદર્થં કર્મ કૌન્તેય મુક્તસજ્જઃ સમાચર ॥ ૩-૯॥

સહયજ્ઞાઃ પ્રજાઃ સૃષ્ટ્વા પુરોવાચ પ્રજાપતિઃ ।
અનેન પ્રસવિષ્યધ્વં એષ વોઽસ્તિષ્ઠકામધુક્ ॥ ૩-૧૦॥

દેવાન્ભાવયતાનેન તે દેવા ભાવયન્તુ વઃ ।
પરસ્પરં ભાવયન્તઃ શ્રેયઃ પરમવાપ્સ્યથ ॥ ૩-૧૧॥

ઈષ્ટાન્મોગાન્હિ વો દેવાઃ દાસ્યન્તે યજ્ઞભાવિતાઃ ।
તૈર્દતાનપ્રદાયૈભ્યઃ ચો ભુક્તે સ્તેન એવ સઃ ॥ ૩-૧૨॥

યજ્ઞશિષ્ટાશિનઃ સન્તઃ મુચ્યન્તે સર્વકિલ્બિષૈઃ ।
ભુજ્ઞતે તે ત્વદં પાપાઃ યે પચન્ત્યાત્મકારણાત્ ॥ ૩-૧૩॥

અન્નાદ્ભવન્તિ ભૂતાનિ પર્જન્યાદન્નસમ્ભવઃ ।
યજ્ઞાદ્ભવતિ પર્જન્યઃ યજ્ઞઃ કર્મસમુદ્ભવઃ ॥ ૩-૧૪॥

કર્મ બ્રહ્મોદ્ભવં વિદ્ધિ બ્રહ્માક્ષરસમુદ્ભવમ્ ।
તસ્માત્સર્વગતં બ્રહ્મ નિત્યં યજ્ઞે પ્રતિષ્ઠિતમ્ ॥ ૩-૧૫॥

એવં પ્રવર્તિતં ચક્રં નાનુવર્તયતીહ ચઃ ।
અઘાયુરિન્દ્રિયારામઃ મોઘં પાર્થ સ જીવતિ ॥ ૩-૧૬॥

યસ્ત્વાત્મરતિરેવ સ્યાત્ આત્મતૃપ્તશ્ચ માનવઃ ।
આત્મન્યેવ ચ સન્તુષ્ટઃ તસ્ય કાર્યં ન વિધતે ॥ ૩-૧૭॥

નૈવ તસ્ય કૃતેનાર્થઃ નાકૃતેનેહ કશ્ચન ।
ન ચાસ્ય સર્વભૂતેષુ કશ્ચિદર્થવ્યપાશ્રયઃ ॥ ૩-૧૮॥

તસ્માદસકતઃ સતતં કાર્યં કર્મ સમાચર ।
અસકતો હ્યાચરન્કર્મ પરમાપ્નોતિ પૂરુષઃ ॥ ૩-૧૯॥

કર્મણૈવ હિ સંસિદ્ધિમ્ આસ્થિતા જનકાદયઃ ।
લોકસન્નહમેવાપિ સંપશ્યન્કર્તુમર્હસિ ॥ ૩-૨૦॥

યદદાચરતિ શ્રેષ્ઠઃ તત્તદેવેતરો જનઃ ।
સ યત્પ્રમાણં કુરુતે લોકસ્તદનુવર્તતે ॥ ૩-૨૧॥

ન મે પાર્થાસ્તિ કર્તવ્યં ત્રિષુ લોકેષુ કિન્નન ।
નાનવાપ્તમવાપ્તવ્યં વર્ત એવ ચ કર્મણિ ॥ ૩-૨૨॥

યદિ હ્રં ન વર્તેયં જાતુ કર્મણ્યતન્દ્રિતઃ ।
મમ વર્ત્માનુવર્તન્તે મનુષ્યાઃ પાર્થ સર્વશઃ ॥ ૩-૨૩॥

ઉત્સીદેયુરિમે લોકાઃ ન કુર્યાં કર્મ ચેદહમ્ ।
સક્કરસ્ય ચ કર્તા સ્યામ્ ઉપહન્યામિમાઃ પ્રજાઃ ॥ ૩-૨૪॥

સકતાઃ કર્મણ્યવિદ્વાંસઃ યથા કુર્વન્તિ ભારત ।
કુર્યાદ્વિદ્વાંસ્તથાસકતઃ ચિકીર્ષુર્લોકસન્નહમ્ ॥ ૩-૨૫॥

ન બુદ્ધિભેદં જનयेत् अज्ञानां कर्मसङ्गिनाम् ।
जोषयेत्सर्वकर्माणि विद्वान्युक्तः समाचरन् ॥ ૩-૨૬॥

પ્રકૃતેઃ ક્રિયમાણાનિ ગુણૈઃ કર્માણિ સર્વશઃ ।
અહંકારવિમૂઢાત્મા કર્તાઽહમિતિ મન્યતે ॥ ૩-૨૭॥

તત્ત્વવિત્તુ મહાબાહો ગુણકર્મવિભાગયોઃ ।
ગુણા ગુણેષુ વર્તન્તે ઈતિ મત્વા ન સંજયતે ॥ ૩-૨૮॥

પ્રકૃતેર્ગુણસમ્મૂઢાઃ સંજયન્તે ગુણકર્મસુ ।
તાનકૃત્સ્નવિદ્ધો મન્દાન્ કૃત્સ્નવિજ્ઞ વિચાલયેત્ ॥ ૩-૨૯॥

મયિ સર્વાણિ કર્માણિ સન્ન્યસ્યાધ્યાત્મચેતસા ।
નિરાશીર્નિર્મમો ભૂત્વા યુધ્યસ્વ વિગતજ્વરઃ ॥ ૩-૩૦॥

યે મે મતમિદં નિત્યમ્ અનુતિષ્ઠન્તિ માનવાઃ ।
શ્રદ્ધાવન્તોઽનસૂયન્તઃ મુચ્યન્તે તેઽપિ કર્મભિઃ ॥ ૩-૩૧॥

યે ત્વેતદભ્યસૂયન્તઃ નાનુતિષ્ઠન્તિ મે મતમ્ ।
સર્વજ્ઞાનવિમૂઢાંસ્તાન્ વિદ્ધિ નષ્ટાનચેતસઃ ॥ ૩-૩૨॥

સદૃશં ચેષ્ટતે સ્વસ્યાઃ પ્રકૃતેર્જ્ઞાનવાનપિ ।
પ્રકૃતિં યાન્તિ ભૂતાનિ નિગ્રહઃ કિં કરિષ્યતિ ॥ ૩-૩૩॥

ઈન્દ્રિયસ્યેન્દ્રિયસ્યાર્થે રાગદ્વેષૌ વ્યવસ્થિતૌ ।
તયોર્ન વશમાગચ્છેત્ તૌલ્લસ્ય પરિપન્થિનૌ ॥ ૩-૩૪॥

શ્રેયાન્સ્વધર્મો વિગુણઃ પરધર્માત્સ્વનુષ્ઠિતાત્ ।
સ્વધર્મે નિધનં શ્રેયઃ પરધર્મો ભયાવહઃ ॥ ૩-૩૫॥

અર્જુન ઉવાચ
અથ કેન પ્રચુકતોઽયં પાપં ચરતિ પૂરુષઃ ।
અનિચ્છન્નપિ વાષ્ણેય બલાદિવ નિયોજિતઃ ॥ ૩-૩૬॥

શ્રીભગવાનુવાચ
કામ એષ ક્રોધ એષઃ રજોગુણસમુદ્ભવઃ ।
મહાશનો મહાપાપ્મા વિદ્ધ્યેનમિહ વૈરિણમ્ ॥ ૩-૩૭॥

ધૂમેનાઽપ્રિયતે વહ્નિઃ યથાઽદર્શો મતેન ચ ।
યથોલ્બેનાઽવૃતો ગર્ભઃ તથા તેનેદમાવૃતમ્ ॥ ૩-૩૮॥

આવૃતં જ્ઞાનમેતેન જ્ઞાનિનો નિત્યવૈરિણા ।
કામરૂપેણ કૌન્તેય દુષ્પૂરેણાનલેન ચ ॥ ૩-૩૯॥

ઈન્દ્રિયાણિ મનો બુદ્ધિઃ અસ્યાધિષ્ઠાનમુચ્યતે ।
એતૈર્વિમોહયત્યેષઃ જ્ઞાનમાવૃત્ય દેહિનમ્ ॥ ૩-૪૦॥

તસ્માત્ત્વમિન્દ્રિયાણ્યાદૌ નિયમ્ય ભરતર્ષભ ।
પાપ્માનં પ્રજહિ હેનં જ્ઞાનવિજ્ઞાનનાશનમ્ ॥ ૩-૪૧॥

ઈન્દ્રિયાણિ પરાણ્યાહુઃ ઈન્દ્રિયેભ્યઃ પરં મનઃ ।
મનસસ્તુ પરા બુદ્ધિઃ યો બુદ્ધેઃ પરતસ્તુ સઃ ॥ ૩-૪૨॥

એવં બુદ્ધેઃ પરં બુદ્ધ્વા સંસ્તભ્યાત્માનમાત્મના ।
જહિ શત્રું મહાબાહો કામરૂપં દુરાસદમ્ ॥ ૩-૪૩॥

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસુ ઉપનિષત્સુ બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે
શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે કર્મયોગો નામ તૃતીયોઽધ્યાયઃ ॥ ૩॥

With Blessings from:

Sri. Sri. Sugunendra Theertha Swamiji, Puthige Mutt, Udupi, India

Sri Krishna Vrundavana, NJ, USA

<http://krishnavrunda.org/>